

Všechno nejlepší, bratři a sestry!

7.1.2025 - | Městská část Praha 7

Historie pravděpodobně nejvýznamnějšího českého spolku, tedy Sokola, se oficiálně začala psát v roce 1862, a to především zásluhou otců zakladatelů, jejichž jména jsou dodnes obecně známa - Jindřicha Fügnera a Miroslava Tyrše. Jimi založený Sokol pražský byl v první řadě tělocvičnou organizací, ovšem rozhodně nelze opominout ani jeho vlastenecké zaměření. Založení Sokola také bylo reakcí na prudce se rozvíjející „turnerské“ hnutí v Německu, které právě na počátku šedesátých let 19. století začíná pronikat i do německých oblastí Čech.

Jednou z prvních veřejných akcí holešovického Sokola byla kondolence k úmrtí zakladatele Sokola Miroslava Tyrše v listopadu 1884.

Pozdě, ale přece

Po vzniku pražského Sokola poměrně rychle začaly přibývat jednoty ve venkovských městech. Ani pražská předměstí nezůstávala pozadu – sokolové v Karlíně se zorganizovali již v roce 1867, na Smíchově o rok později. Z tohoto pohledu lze konstatovat, že obyvatelé Holešovic a Bubnů si s ustavením vlastní jednoty dali poměrně na čas. Hlavním iniciátorem vzniku místní odbočky byl zdejší občan, hlavní výběrčí myta na pražských mostech Hynek Böhm (1845 – po 1907), který v květnu 1884 sešel několik svých přátel ke schůzi, během níž se mělo jednat o budoucím založení Sokola. Výsledkem tohoto setkání bylo svolání směrem k občanům Holešovic-Bubnů o úmyslu založit tělovýchovnou jednotu a o závazku vypracovat její stanovy.

Další přípravná schůze proběhla 8. července 1884 a byl zde diskutován právě návrh těchto stanov. Oficiální ustavení spolku tehdy podléhalo rozhodnutí místodržitelství, které muselo zmíněné stanovy schválit. Holešovičtí se nechali inspirovat stanovami sokolů z Plzně a Chrudimi, i přesto se místodržitelství jejich první verze nepozdávala, prošla až druhá verze. Až poté mohla být svolána ustavující valná hromada, která proběhla 27. srpna 1884. Budoucí činnost jednoty nejlépe charakterizoval úvodní paragraf stanov: „Účelem jednoty jest, aby pěstovala tělocvik cvičením společným, společnými výlety a šermováním. V jednotě též střelba do terče se pěstí. K oživení ducha společenského slouží přednášky a rozpravy o věcech společenských, jakož i společenské výlety, zábavy, divadelní představení atd.“

Akce tradičně spojená se Sokolem jsou šibřinky neboli maškarní ples. Holešovičtí sokolové jej poprvé uspořádali 1. února 1885. Ilustrační fotografie.

Členové nové jednoty se dělili na tři skupiny – zakládající členové uhradili jednorázově částku ve výši 20 zlatých, další kategorií byli členové činní, kteří uhradili jednorázově 60 krejcarů jako zápisné a pak každý měsíc 30 krejcarů. U činných členů se předpokládala aktivní účast na akcích jednoty, tedy zejména na vlastním cvičení. Tzv. přispívající členové platili 20 krejcarů měsíčně, v jejich případě se jednalo spíše o podporu spolku a jeho aktivit. Prvním starostou jednoty se stal majitel jirchárny (továrny na zpracování kůže) Bedřich Spannagel. V rámci spolku začal fungovat také cvičitelský sbor, jehož členové měli vést ostatní činné členy a provádět pohybové aktivity. Náčelníkem se stal Antonín Erben, vybraní členové sboru se také účastnili cvičitelského kurzu, který pořádal pražský Sokol. Prakticky od počátku své existence čelila holešovická jednota zásadnímu problému – pro své aktivity neměla vlastní prostory. Sokové tak museli vzít zavděk sálem hostince U Zeleného stromu v tehdejší ulici Palackého (č. p. 17).

Sokol, a to nejen ten nově zřízený holešovický, ale věnoval minimálně stejnou pozornost jako pěstování tělesné zdatnosti i rozvoji ducha. O tuto oblast se měl starat zejména zábavní výbor a jako jeho součást i dramatický odbor, který se zabýval organizováním a prováděním tehdy velice oblíbených ochotnických divadelních představení.

Vysvěcení praporu

Holešovičtí sokolové rozhodně hned v prvním roce své existence nezaháleli. Důležitou událostí bylo představení a vysvěcení praporu, ke kterému došlo při slavnosti 6. listopadu 1884, prestižní post praporečnicků obsadili František Tomsa a Antonín Pressler (majitel zmíněného hostince U Zeleného stromu). Hned o tři dny později se šest desítek sokolů z Holešovic v krojích zúčastnilo pohřbu jednoho ze zakladatelů Sokola Miroslava Tyrše, který zahynul už v srpnu téhož roku za ne zcela vyjasněných okolností během ozdravného pobytu v Tyrolsku. Další příležitost ukázat se v plné parádě dostali sokolové při slavnosti u příležitosti připojení Holešovic-Bubnů k Praze, která proběhla 14. prosince 1884.

Samozřejmě nelze opomenout ani hlavní aktivitu organizace. Cvičení probíhalo třikrát týdně (v úterý, ve středu a v sobotu), v lednu 1885 se podařilo pořídit potřebný mobiliář do prozatímní tělocvičny. Koncem března 1885 zde proběhl Tyršův večer za účasti hostů z pražského Sokola, hlavní projev přednesl dr. Jan Podlipný, pozdější starosta České obce sokolské a primátor hlavního města v letech 1897–1900.

Nezahálel ani zábavní výbor – uspořádal tři půldenní výlety, v dubnu pozval šéfredaktora Národních listů Josefa Anýže, který vystoupil s přednáškou O znovuzrození národa Českého. Jednota také začala, jak bývalo obvyklé, budovat spolkovou knihovnu – v prvním roce činnosti se podařilo získat 68 svazků. První „sezona“ byla velice úspěšná, o čemž nejlépe svědčí počet členů – 62 přispívajících, ale především 113 činných sokolů.

V září 1885 uskutečnili holešovičtí sokolové první veřejnou přehlídku svého umu – provedli prostná cvičení, cvičení družstev s náradím a cvičení na hrazdě. Součástí přehlídky byla i soutěž ve skoku dalekém, ve které zvítězil bratr Jaroslav Souček výkonem pět a půl metru, nebo ve zdvihání břemen. Členové jednoty také začali objíždět sokolské slavnosti v okolí Prahy – například v srpnu 1885 se účastnili oslav dvacetiletého trvání jednoty v Pardubicích.

Sokolovna ve Strojnické ulici otevřená v září 1906 na dobové pohlednici.

Cesta k vlastnímu „domovu“

Významnou událostí v dějinách holešovického Sokola bylo založení Družstva pro vystavění tělocvičny Sokolu v Praze VII. Jak už naznačuje název nového spolku, jeho hlavním cílem bylo opatřit finance na stavbu vlastního sokolského stánku. Do jeho čela byl zvolen holešovický stavitel a významný komunální politik Jan Seifert. Na přelomu osmdesátých a devadesátých let se holešovická jednota už jako součást nově zřízené Podbělohorské župy potýkala s personální krizí, navíc v září 1890 poničila sokolské místnosti a mobiliář velká povodeň. I přesto se podařilo vyslat 36 cvičenců ve 4 družstvech na první všesokolský slet v létě 1891.

Po krátkém útlumu se holešovický Sokol opět rozvíjí. Přetrvávají ovšem problémy s prostory vhodnými ke cvičení. V roce 1895 sice městská rada propůjčuje sokolům prostory v nové chlapecké škole na Letné, ale po několika měsících se cvičenci vracejí zpět do hostince U Zeleného stromu. Zásadním krokem pro získání vlastního stánku byl nákup pozemku na stavbu tělocvičny v místě zvaném U Studánky v září 1898. O rok později také vzniká, bezesporu jako výsledek tehdy probíhající emancipace, ženský odbor holešovického Sokola, po čtyřech letech je v něm sdruženo už více než sto dvacet aktivních žen. První veřejné vystoupení sokolek proběhlo v březnu 1902 v sále hostince Na

Kovárně v Holešovicích. Téhož roku se také sokolové přestěhovali do tělocvičny školy v Jablonského ulici. Ke dvacátému výročí trvání jednoty vydali sokolové v roce 1904 almanach mapující dvě dekády vlastní činnosti.

Sokolové z Holešovic se podíleli i na organizaci IV. všesokolského sletu, který se konal opět v „domácím“ prostředí – na Letenské pláni. Dobová pohlednice propagující slet.

Pravděpodobně nejvýznamnější událostí v dějinách holešovického Sokola bylo otevření vlastní sokolovny v září 1906, čímž členové zdejší jednoty završili více než dvě dekády trvající úsilí o zajištění vlastních prostor pro své aktivity. Sokolovna dodnes patří mezi nejkrásnější veřejné budovy v Praze 7.

I když tělocvičná jednota Sokol v Praze VII rozhodně nebyla prvním spolkem založeným v Praze 7, fakt, že existuje dodnes, z ní činí nejstarší organizaci na území naší městské části. Nezbyvá než popřát místním sokolům vše nejlepší, zejména pak množství aktivních členů všech generací.

<https://www.praha7.cz/vsechno-nejlepsi-bratri-a-sestry>